

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.



1909. év, márczius 1.

V. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam.



Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évi díj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő



„Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felveszszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban, kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (fűzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest. V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron

AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly* és *Balogh Ernő* m. kir. erdőmesterek. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Árát legcélzerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÖR vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK.** Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcsészai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos* és *Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

A TOLGY ÉS TÉNYÉSZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is *Selmeczbányán*.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

5. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☼ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☼

(Telefon: 37—22.)

Az erdők törzskönyve és az erdőirtások.

Irta: *Craus Géza.*

Köztudomásulag az ország összes erdeit a kir. erdőfelügyelőségek tartják törzskönyvileg nyilván.

Ezen összeírás még az erdőtörvény életbeléptetésekor, az erdőfelügyelőségek felállítása idején történt meg, a kataszter adatai alapján.

Ezen idő óta majdnem 30 év múlt el s a birtokviszonyok és az egyes birtoktestek művelési ágbeli és területi viszonyai oly változásokon mentek keresztül, hogy igen sok helyt a 30 év előtti állapotot manapság megállapítani igen bajos. Legelők felőrtettek szántókká, kiélt és kiszáradt szántók felhagyattak kopár legelőkké, erdők kiirtattak legelőkké, szántókká stb. Ez a folyamat, ha kisebb mérvben is, mai nap is tart, de az erdők törzskönyve e változásokat korántsem tünteti fel megbízható módon.)*

Nem vetem el a sulykot, midőn állítom, hogy vannak ennek következtében törvényhatóságok, melyek területén az évenként kimutatni szokott erdőterületnek $\frac{1}{4}$ -ed, sőt $\frac{1}{3}$ -ad része hiányzik! S hogy még az országban annyi erdő van, amennyi tényleg van,

*) V. ö. E. L. 1907. XVII. 1032. old.

az nagyrészt a kötött birtoknak köszönhető, amelynél az erdőirtáshoz akkor is hatósági engedély szükségeltetett, ha nem feltétlen erdőtalajról van szó, míg a magánerdőket még feltétlen erdőtalaj mellett is derűre-borúra irtják. Ujabban pedig a törvénykijátszás raffinériája reávetette magát a közös erdőkre is s ezeket parcellázás, adásvétel, vagy bármi uton magánkézre játszva, kivonja a törvény alól s irtja tovább, nem törődve a kérdésnek közgazdasági hátrányával.

Nézetem szerint az erdőknek feltétlen és nem feltétlen erdőtalaj szerinti elkülönítése a törzskönyvben nemcsak nélkülözhető, hanem egyenesen káros volt, mert egyfelől e talajminőség meghatározása az egyéni véleménynek tág teret nyitott, másfelől pedig a talajminőség bizonyos vonatkozásokban labilis fogalom. Főként pedig mindettől eltekintve, az első összeírás gyorsított munkája nem történt s nem is történhetett mindig helyszíni szemlék után és oly részletességgel, amint azt a kérdés messze kiható fontossága megkívánná.

A magánerdők birtokosai ezenfelül nem is tudják, hogy az ő erdeik hová vannak besorozva, mert az oly hivatalos titok, mely csakis az erdőfelügyelőségek nyilvántartásában van elrejtve; az esetleges telekkönyvi feljegyzésről, mint pl. a közbirtokosság szabályzatánál történt, nem gondoskodott senki sem.

Az erdőirtások lehetőségét s az erdőtörzskönyv mai hiányosságát szolgálja az az anomália is, hogy az erdők telekkönyvi változásai az erdőtörzskönyvi nyilvántartást vezető kir. erdőfelügyelőségeknek tudomására nem jutnak. Pedig rövid igazságügyi rendelettel, mely a telekkönyvi végzés egy példányának átküldéséről intézkednék, mily könnyen lehetne ezen segíteni.

A birtokforgalmi viszonyok mai jegyzése még az adózás szempontjából is értéktelen. Belátta ezt már a kormány is és megbizta a statisztikai hivatalt, hogy alkalmas tervezetet dolgozzon ki a birtokforgalmi statisztika adatgyűjtésére. A statisztikai hivatalban a tervezet tárgyalására értekezlet volt. Az értekezlet állásfoglalása, melyet a kereskedelemügyi miniszter elé terjesztettek, a következőkben összegezhető. A községi jegyzők bizonyos arányos díjazás ellenében minden birtokváltásról, ha a birtok öröklés, csere, adásvétel, ajándék, önkéntes vagy hivatalos

árverés következtében gazdát cserélt, erre alkalmas statisztikai lapon a statisztikai középpontot értesíteni tartoznak. Nehogy azonban visszaélések vagy mulasztások történhessenek, az adóhivatalok egy másik űrlapon, mely a jegyzői űrlap kiegészítő felét alkotja és ugyanolyan számmal bír, akkor, amidőn a felek az illetéket leróják, a birtokváltozásról szintén értesítik a statisztikai középpontot.

Ha az erdők törzskönyvét a *mai* tényleges állapotnak megfelelőleg óhajtanánk rendezni (aminthogy az csak ily alakban lehet szolgáltra hivatva), akkor sorba kellene venni az összes községeket s a jelen állapotot teljesen újólag kellene meghatározni és összeírni. Természetesen ez csak megfelelő személyizzettel lenne elérhető; mert az nem titok, hogy az erdőfelügyelőségek mai nap, azon egyszerű körülményből folyólag, hogy 1880 óta annyi különféfével, újabban az 1898. évi XIX. t.-cz.-ből rájuk hárult kötelekkel is, az azelőtti teendőik 100%-al lettek megterhelve, anélkül, hogy a személyzet ennek megfelelőleg szaporított volt, munkatulzsufaltságban szenvednek és így képtelenek oly munkát teljesíteni, amely kerületük minden községében hosszas helyszineléssel kötné le őket! Mert hiszen a meglevő állapot egyszerű regisztrálásával a cél még korántsem lenne elérve és illetve az erdő-törvény rendelkezésének még nem volna elég téve. Ki kellene puhatólni és pontosan megállapítani azon területeket, melyek az utóbbi időkben, esetleg gazdát cserélve, engedély nélkül kiirtattak s más mívelési ágban használtatnak. S ezek szabatos helyszinelésével el kellene bírálni, hogy melyeknél fordulnak elő oly parancsoló körülmények, amelyek szükségessé teszik, hogy e területek az erdők közé visszasoroztassanak.

Az országos, sőt nemzetközi érdekekkel jelentkező erdőfenntartásnak egyik akadálya, az erdőpusztításoknak pedig elősegítője, törvényeink azon hiánya, hogy *bárminemű* szándékolt erdőirtás megelőző köteles bejelentéséről egyáltalán nem történt gondoskodás.

Tény ennek következtében, hogy az erdőirtások legtöbb esetben már csak azért sem akadályozhatók meg, mert preventive intézkedni nem lehet és pedig azért nem, mert azok nemcsak rohamos tarolásokkal kapcsolatosak, hanem legtöbb helyt „*gutta cavat lapidem*” módjára titokban terjednek. Hányszor látni *országutak* mentén, szántók közvetlen mesgyéje mellett, alig

észrevehető kisebb szélességben erdőkivágásokat, felkapálásokat, amely helyekre pár év múlva visszatérve, az azelőtti erdőknek hült helyét találjuk! Ha ez így van forgalmas helyen, könnyen elképzelhető, mily változások lephetik meg a szemlélőt a világtól teljesen elzárt völgyek félreeső zugaiban?! Pedig az erdők tömege ily helyeken van!

A kulturmérnöknek megvan a rétmestere, az építészeti hivatalnak az utmestere, kaparója stb., de kire támaszkodhatik az erdőfelügyelőség?! Egyedül az erdőtörvény 62. §-ára; amelyet komolyan azonban csak az erdészeti személyzet vett eddig; de azt hiszem, nemcsak én, de más sem tud esetet rá, hogy: „a községi előljárók, községi egyéb hivatalos közegek, mezei, rendőri, közbiztonsági közegek, csőszök és pásztorok“ valaha csak egy erdőrendészeti áthágást is feljelentettek volna!

Hogy az erdőirtások, amennyire-annyira mégis mérsékeltesenek, a miskolczi erdőfelügyelőséghez tartozó erdészeti bizottságok, az erdőtörvény 25. §-ára támaszkodva, egy határozatot adtak ki törvényhatóságaik területeire, amelyet közérdekű voltánál fogva, itt egész terjedelmében közlök.

Tárgy:

A kir. erdőfelügyelőségnek a 47890—887. F. M. sz. rendelet szem előtt tartásával tett rövid utoni előterjesztése arról, hogy a vármegye területén levő magánerdőbirtokosok az 1879. évi XXXI. t.-cz. 4., 5., 7. §-ai értelmében fenntartandó erdeiket — sokszor minden előzetes eljárás nélkül — kérvényezés mellőzésével letarolják, kiirtják s egyéb művelési ágra — leg többször legelő czéljára — használják fel.

Véghatározat:

Miután tudomásunkra jutott az, hogy a vármegye területén levő magánbirtokosok egynémelyike a tulajdonaikat képező, erdőtörzskönyvileg nyilvántartott, feltétlen talajon álló, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 4., 5., 7. §-ai alá tartozó erdeiket, vagy azok egyes részeit letarolják, kiirtják s azután a talajt más művelési ágra, leg többször legelő czéljára használják fel, amely eljárások mellett ideig-óráig, amíg a talaj termőereje a csekély televényréteg elpusztulásával teljesen ki nem merül, némi eredmények is érhetők el ugyan, de rövid idő múltával ezen területek csak a terméketlen sivár kopárok kiterjedését szaporítják ijesztő mérvben;

tekintettel arra, hogy a feltétlenül fenntartandó és a már említett törvény 4., 5., 7. §-ai hatálya alá tartozó erdőtalajok minősítése elsősorban az I. fokú erdőrendészeti hatóság hatáskörébe tartozik s hogy tehát e tekintetben nem az

erdőbirtokos jogosult arra, hogy erdeje talajának hovatartozandósága felett bírálatot mondjon:

az erdők közgazdasági érdekü fenntartása iránti köteles gondoskodásunkból folyólag, az 1879. évi XXXI. t. cz. 25. §-a, ugy a M. O. R. T. 1881. évfolyamának 1012. oldalán olvasható 1881. évi 10092. sz. belügyminiszterrel egyetértőleg kiadott földmívelésügyi miniszteri utasítás 3. §-ának *c)* és *cs)* pontjai, valamint a 36016—883. és 47890—887. F. M. sz. körrendeletek értelmében a vármegye összes kötött és magánerdőbirtokosaira nézve szigorú miheztartásul a következőket rendeljük

1. Minden erdőbirtokos, aki bármely, tehát feltételes vagy feltétlen talajon álló erdejét, vagy annak bármely fekvésű vagy nagyságu részét letarolni és irtani szándékozik azon célból, hogy annak talaját más művelési ágra fordítsa, erdőrendészeti büntetés terhe alatt köteles ezen szándékát bizottságunknál bejelenteni írásban. Ezen bejelentésnek tartalmaznia kell az irtani szándékolt erdőterület kat. hely. számát, dűlő elnevezését, és körülbelüli kiterjedését, valamint azt, hogy a tulajdonos a kérdéses erdőterületet engedély esetén milyen művelési ágra óhajtja fordítani.

2. Bizottságunk a jelentés beérkezéével gondoskodni fog arról, hogy a kért terület lehető sürgősen szakértőileg megvizsgáltassék s határozatát ezen szakvélemény szemelött tartásával fogja meghozni s a birtokossal közölni. Ezen I. foku határozat ellen — a törvényes 15 napon belül — a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez van felebbezésnek helye, mely felebbezéssel ugy az erdőbirtokos, mint a kir. erdőfelügyelő élhet.

3. Bárminemű engedély nélküli erdőirtás, tekintet nélkül a birtokos vagy az erdőtalaj minemiségére, ezen tiltó véghatározatunk alapján, az 1879. évi XXXI. t.-cz. idevonatkozó §-ai szerint, a legszigorubban fog büntettetni s illetve a büntetési összeg kiszabásánál jelen rendelkezésünk megszegése súlyosbítólag fog elbíráltatni.

Utasítjuk tehát a községi előljáróságokat és egyéb hivatalos közegeket, személyes felelősség mellett, valamint a 4051—902. F. M. sz. körrendelet nyomán felhívjuk a m. kir. állami erdőhivatalt, hogy az erdőirtásokat saját részükről a legnagyobb figyelemmel kísérve, a tudomásukra jutott bármely engedély nélküli esetet, a már említett törvény 62. §-a értelmében haladéktalanul jelentsék be az illetékes főszolgabírónál, vagy a miskolczy kir. erdőfelügyelőségnek.

Ezen célból jelen véghatározatunkat azon megkereséssel küldjük meg a vármegye alispánjának, hogy azt a hivatalos lapban egész terjedelmében tegye közzé s azonkívül megfelelő példányban sokszorosítva, a járások főszolgabírái útján azon utasítással küldje szét az összes községek előljáróságainak, hogy a véghatározat tartalmát a rendes módon, „dobszó mellett” hirdessék ki s magát a véghatározatot 15 napon át tartsák kifüggesztve és annak bizonylatait ugyancsak a főszolgabírák által összegyűjtve terjeszszék bizottságunk elé.

Kiadjuk továbbá a véghatározatot tudomásvétel és miheztartás végett a kir. erdőfelügyelőségnek, a m. kir. állami erdőhivatalnak s annak útján a kezelő m. kir. járási erdőgondnokságoknak, utóbbiak részére a védszemélyzetnek megfelelő szigorú utasítása céljából is.